

beselelo: Alenka Kragej, univ. dipl. inž. arh. / fotografije: Miran Karcib, univ. dipl. inž. arh. /
 avtor projekta: Vanya Gregorc, univ. dipl. inž. arh.
 lokacija: Murgle, Ljubljana

MILJĚ MURGĚ

ñadomestitev ene izmed montažnih hiš

"...razpoloženjski prostor med hišami daje naselju (Murgle) nepričakovano, rekel bi poetično vrednost." (Edo Ravnikar)

(prejšnja stran)
 Nočna podoba; sliki jedilnice in mogočnih dreves.
 (spodaj)
 Jedilnica se odije v zunanji prostor.

Po poklicu sem arhitektka in arhitekti smo znani po svojih dolgih delavnikih. V paketu s poklicem tako dobimo tudi večurno sedenje ob iskanju novih idej, lomljenje svinčnikov, branje, nezadovoljno mečkanje skicirnega papirja ...

Imam to srečo, da imam atelje na obrobju mesta, sicer neposredno zraven industrijske cone, pa vendar rastejo tu mogočna drevesa zadnjega barjanskega jezika zelenja. No, ne vem zagotovo, če je ravno zadnji, vem pa, da njegova drevesa segajo od vseh najdlje proti mestu. Spominim se svojih začetkov, ko nisem hotela niti za minutko zapustiti ateljeja, ker sem želela istega dne narediti vse do zadnjega. In tako sem večasih kar malo pozabila nase in predvsem na to, da malo oddihla in sprehoda koristi ter da postanajo ideje bolj sveže in drzne, če si ta čas le vzameš.

No, in ta zgodba se je ponavljala dan za dnevom, dokler jih nisem odkrila! Pa saj ne, da ne bi vedela, da obstajajo. Le da se jim še nikoli nisem posvetila s perspektive pisca! Majhne, atrijske, skrivnostne, zasebnost čuvajoče, v zelenje potopljene hiše ljubljanskih Murgel.

Njihova zgodba se je začela leta 1965, ko je arhitekt France Ivanšek po svojem delu na Švedskem pripeljal v Slovenijo skandinavski vzorec poselitve, ki je pomenil čisto novo dimenzijo in kakovost bivanja.

Od odkritja novega ambienta pa do danes je minilo kar nekaj časa, pa me vendar vsakič znova, ko se približam zadnji, zaključeni vrsti hiš, preseneči, kako so od daleč vse hiše videti enake. Sicer simpa-

Panoramsko okno jedilnice na opečni steni.

tične, toda nič presunljivo posebnega. Presenečenje je vedno znova še večje, ker se mi vsakič zgodi, da takoj ko zavijem med hišami, enostavno padem v popolnoma drug svet. Okolje se v trenutku prelevi iz grobega cestnega v intimno vznemirljivega. Ne, pri Murglah ne gre za arhitekturo, za formo, gre za kultiviran prostor. Gre za ambient, za vzdušje, za ugodne občutke, ki jih vzbudi gibanje po prostoru med hišami.

Hiše so relativno majhne in so zasnovane na ravno tako majhnih zemljiščih. To pomeni racionalno in funkcionalno izrabo prostora, ki stanovalcu zagotavljajo maksimalno udobje in zasebnost. Vsaka ima tudi svoj intimni zeleni atrij, skrbno varovan pred radovednimi pogledi. Murgle so enostavno fantastične prav takšne, kot so, in ravno zato je v njih težko narediti kakršenkoli nov poseg. So namreč občutljive in skrbno je treba varovati njihovo vzdušje, to nizanje doživetij prostora. Arhitekti jih gledamo spoštljivo in vedno znova me zanimajo posegi v to poetično vzdušje, v ta prostor nizanja razpoloženj. In tako sem enega izmed njih tudi dočakala.

Vanja je arhitektka, moja kolegica, in ker vem, da projektira lepe stvari, sem jo že velikokrat spraševala, kdaj mi bo pokazala kaj, kar bi lahko predstavili vsem bralcem. In res me je lepega dne poklicala

in presenetila z izjavo: "Imam nekaj, za kar menim, da bi te utegnilo zanimati!" "Ja?" sem odvrnila. "Prenovo ene izmed murgelskih hiš. Peljala bi te tja, če te seveda zanima," je dokončala Vanja. Saj nisem mogla verjeti. Seveda me zanima, so divjale moje misli in vznemirjenost je narasla. Kje neki je ta hiša, morda sem jo pa že videla, kakšna neki je? Ni mi dalo mira. Po nekaj dnevih sva se z Vanjo le uskladili in prišla je, da me odpelje na težko pričakovani ogled. Rekla je sicer, da mi morda sploh ne bo všeč, da ni nič posebnega. Jaz pa sem bila vznemirjeno pripravljena na vse. Videti je treba, potem pa presoditi.

Hiša, h kateri sva se odpravili, stoji v najstarejšem delu naselja. V tistem, kjer so pravzaprav montažne hiše – tipa Jelovica – in ravno v tem delu je največ težav. Preživele so namreč že kar nekaj let in seveda so potrebne temeljite prenove. Prenova montažne hiše je tudi ena izmed večno zanimivih tem, na katero ponavadi nihče nima čisto natančnega odgovora.

Parkirali sva pri skupnih garažah in odšli po poti do hiše. Vanja je še enkrat rekla, več, res ni nič posebnega... In nato sem jo zagledala. Zadnja kraljuje v svoji vrsti, za neizurjeno oko morda popolnoma enaka kot druge, vendar ob pozornem pogledu čudovita in premišljena.

Pogled v intimen atrij, v ozadju za hišo mogočna drevesa.

"Nisem želela nič posebno posegati v prostor, saj veš, to je občutljiva tema, hotela sem samo ohraniti vzdušje". Ne, to je to, sem ji rekla. Bolj enostavno ne bi moglo biti! Hišo, ki je bila v osnovi montažna, so namreč v celoti podrli in jo na novo pozidali. Za svoje prebivalce je postala premajhna in jo je bilo treba razširiti. Preprosto rečeno, treba jo je bilo prizidati. Razlika med prizidkom, ki je bil pred menoj, in prizidki, ki jih vsak dan vidavam, je ta, da za hišo pred menoj nikdar ne bi rekla, da je bila prizidana. Čeprav je njena nova zasnova drugačna od ostalih, oblikovana v obliki črke U, deluje, kot da je tam in ravno takšna že od samega začetka.

Vanja je spretno in spoštljivo ohranila vse značilnosti tipične hiše v naselju ter jo le še nadgradila. In sicer z dvema malo bolj navzven opaznima spremembama. S panoramskim oknom na končni opečni steni, za katerimi se odpre pogled v notranjost, v jedilnico, in z vhodom oz. leseno vhodno nišo na severni fasadi. Ta je v primerjavi z drugimi vhodi rahlo urnaknjena in ponuja stanovalcem zaščito pred dežjem in prijeten občutek ob vstopu v hišo.

Pred menoj je bilo vsekakor delo arhitektke, ki globoko razume in spoštuje svoje delo, ali bolje, vsekakor ve, kaj dela. Tako sem razmišljala, pa sploh še nisem vedela, kakšna lepa

presenečenja me čakajo v notranjosti.

Vhodna niša naju je topla, prijetno zaščitniško sprejela in za vhodnimi vrati se mi je odprl pogled v notranjost hiše. Ta me je zanimal že na toliko mojih sprehodih. Toda pogled za vhodnimi vrati me je presenetil, videla sem namreč skozi hišo. Pred menoj je bila razgaljena intima atrija, zasebnost. Družinski prostorček pod soncem, samo njihov. In to, da se je videlo skozi hišo, pomeni zame eno izmed največjih kvalitiet prostora. Zato, ker lahko z enega mesta dojamem prostor v celoti, ker sem hkrati zunaj in znotraj, ker se prostor odpre na dve različni strani in tako vanj prideta dve različni vrsti svetlobe. Uau!

Na desni strani vhodnega dela, v katerem sem stala, si je svoji novi sobici pridobil mlajši del družine, na levi strani vhoda pa se odprejo vrata v bivalni del, v zatočišče cele družinice. Tukaj so skupaj, tukaj si delijo najbolj vesele in tudi tiste manj vesele trenutke. Tukaj je njihova dnevna soba, jedilnica in od njujo z masivno steno, ki v sebi skriva še kamin, delno ločena kuhinja.

Njihov dnevni prostor je čudovit. V njem je enostavno lepo živeti, bivati, si deliti trenutke. Zato ker je svetel, odprt, tople. Zato ker se

(levo)
Pogled skozi hišo.
(spodaj)
Kuhinja, v ozadju jedilnica in stena v kateri se skriva kamin.
(naslednja strán)
Pogled iz intime udobnega fotelja v kuhinjo, jedilnico, ven, na kamin...

ime projekta: Przenova hiša v Murglah
arhori projekta: Vanja Gregorc, svr. dipl. inž. arh.
sodelavka: Petra Dulžnik
letnica začetka in konca adaptacije: 2000-2001
letnica zaključka projekta: 2001
skupna kvadratura: 138 m²
velikost gradbene parcele: 193 m²

Vzhodna fasada.

Tloris pritličja.

legenda:	
1 vhod	1,6 m ²
2 predprostor	9,3 m ²
3 otroška soba	12,3 m ²
4 otroška soba	12,3 m ²
5 garderoba	3,3 m ²
6 kopalnica	4,1 m ²
7 utilli	2,2 m ²
8 dreveni prostor s kuhinjo	33,2 m ²
9 jedilnica	13 m ²
10 kabinet	7,8 m ²
11 garderoba	5,3 m ²
12 spalnica	15,8 m ²
13 kopalnica	4,8 m ²
14 kuhinja	4,6 m ²
15 multifunkcionalni prostor	7,6 m ²
16 shramba	3,7 m ²
17 zelenica	40,4 m ²
18 terasa	19 m ²

v njem srečata dve vrsti vzdušja. Prvo pride v prostor skozi veliko okno jedilnice. Pogled skozenj se namreč odpira proti mogočnim drevesom ob poti pred hišo, odpira se v prostor, skozi katerega hodijo mimoideči. Sediš za jedilno mizo ob prijetni glasbi in še bolj prijetno dišečem kosilu in deliš prostor z mogočnimi drevesi. In nato vstaneš izza mize, stopiš nekaj korakov proč, se zleknesh v udoben fotelj in pogled se ti odpre v intimen atrij. V družinski košček zelenja. Veselo se spomniš, kako si boste zgodaj spomladi v njem spet delili sončne žarke in nemoteno vodili pogovore o življenju. Na tako majhnem prostoru pričarati tako veliko!

Iz jedilnice se odpirajo vrata v še en prostor, ki si z dnevno sobo deli pogled na atrij, in sicer v spalne prostore staršev. Sestavljeni so iz garderobe, spalnice in kopalnice in so enostavni, funkcionalni, prijetni, svetli.

Imamo vse, toliko kot potrebujemo in nič več.

To je hiška, v kateri bi si skoraj vsakdo zaželel živeti. Zakaj? Ker je majhna, a ravno dovolj velika za udobno življenje. Ker je majhna in imajo z njo manjše stroške in skrbi. Ker je premišljena, deluje velika in imajo z bivanjem v njej večje zadovoljstvo. Ker ima svoj košček vrta in ker je ta zelo intimen. Ker se hkrati odpira v

razpoloženski prostor naselja in v intimni atrij in je na tako na neločljiv način povezana z njim. Ker ima velika okna, ki vanjo spuščajo svetlobo in sončne žarke.

V njej je svetloba ujeta v prostor in to ji daje toplino in prijaznost, v njej so uporabljeni topli materiali in lepe oblike, kar ji daje udobnost bivanja. V njej so prostori razporejeni skrajno funkcionalno in to ji daje čar in užitek ob vsaki vrnitvi vanjo. Najmanj zato! Popolnost njenega prostora je težko opisati, treba jo je doživeti. Ja, in zato, ker je del Murgel, ker je del tega ambientsa v celoti.

Sedaj bi lahko začela od začetka, in sicer tako: Moja mama ima psa, prijazno kokeršpanjclka, v vsakem trenutku željno pozornosti in sprehodov. In ker tudi mame potrebujemo počitnice, sem poleg vloge arhitekta v preteklem tednu prevzela še sedemdnevno vlogo pasje skrbnice. Jutri bo minil sedmi dan in rečem lahko samo, hvala bogu, da so v bližini Murgle. Psička me namreč vsak dan pridno prepriča in "odpelje" na sprehod in jaz vsak dan vedno znova odkrивam različnost Murgel. In tam nekje med njimi je ta, sedaj tudi meni poznana in občudovana, hiša. Moji sprehodi so vedno drugačni in neskončno bogati ...